

24

Övervägda partier

Partiuppsättningsmodeller för partival utgår ifrån att väljares beslutsprocesser sker i flera steg. Inspiration hämtas från forskning om konsumentbeteende och marknadsföring. I modellerna är det vanligast att utgå från en sekventiell tvåstegsmodell: man tänker sig att i ett första steg skiljer väljarna ut ett mindre antal partier som de kan tänka sig att rösta på. I ett andra steg sker det slutgiltiga valet av parti genom att jämföra övervägda partier (Oscarsson & Rosema, 2019). Två beslutsprocesser alltså: en tidig som skiljer ut övervägda alternativ och en sen som korar en vinnare.

Forskningsresultaten så långt ligger i linje med en grundidé om vilka slags parti-jämförelser som väljarna ägnar sig åt i de två olika stegen. I beslutsprocessens steg nummer ett sorterar väljarna fram partier med hjälp av *icke-kompensatoriska kriterier*, oftast byggd på relativt stabila grunduppfattningar såsom vänster-höger-ideologi eller sociala identiteter. Partier som inte uppfyller kraven avfärdas och kommer inte att övervägas vidare. I steg nummer två använder väljarna *kompensatoriska kriterier* där partiets upplevda för- och nackdelar summeras ihop och viktas. Partiegenskaper som ger minuspoäng (exempelvis dålig politik på ett område) kan då kompenseras av partiegenskaper som ger pluspoäng (exempelvis högt förtroende för partiets ledare). Det parti som står mest på plus när beslutet ska fattas vinner väljarens röst (se Boije, Oscarsson & Oskarson, 2015).

Partiuppsättningsmodellens huvudmålsättning är att försöka lära mer om hur väljares individuella röstningsbeslut kommer till, genom att försöka beskriva hur varje enskild väljares valmeny ser ut och sen följa individens sätt att resonera (jfr Oscarsson, Gilljam & Granberg, 1997; Oscarsson, 2004). Men modellens sätt att beskriva väljarnas beslutsprocesser har intressanta implikationer för de politiska partiernas sätt att agera i samband med en valrörelse. Partier som inte klarar sig ”till slutspel” hos en enskild väljare har då inte något sätt att ta sig tillbaka och kommer inte ges någon andra chans. Ur ratade partiets synvinkel är väljare som skiljer bort dem från sina övervägda partier per definition oåtkomliga för politisk påverkan. Det är därför knappast lönt att lägga kampanjresurser på att försöka locka dem att rösta på partiet. I ett parlamentariskt system kan det dock fortfarande vara lönt att hjälpa – eller i varje fall inte försvåra för – *andra* partier om de ingår i ens egna tänkta regeringsunderlag att vinna framgångar bland väljare som kanske redan är förlorade för egen del.

Frågor om vilka partier väljarna överväger att rösta på har ställts i valundersökningarnas förvalsstudier ända sedan 2010 och instrumentet används regelmässigt i olika typer av kampanjpaneler. Frågan är formulerad för att passa in i en tänkt beslutsprocess där väljare väger partier mot varandra: ”Inför årets val, vilket eller vilka partier överväger du att rösta på? Markera alla partier som du överväger att rösta på”. Även i samband med 2022 års val var det genomsnittliga antalet övervägda partier omkring två partier (medeltal 2,1). Genomsnittsväljaren går in

i slutskedet av en valrörelse och överväger röstning på två partier. Detta genomsnitt har förändrats mycket litet under perioden 2006-2022 (Boije, Oscarsson & Oskarson, 2015).

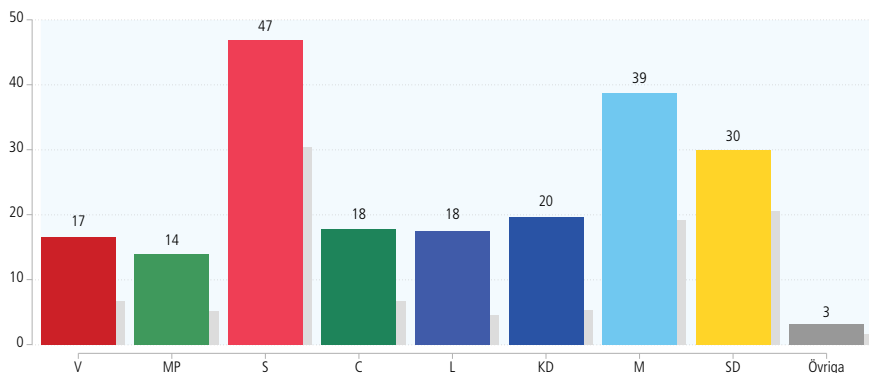

Valsedlar i Göteborg till Riksdagsvalet och Kommunfullmäktigevalet 2022. Bild: Johan Wingborg.

I figuren 24.1 redovisar vi andelen väljare som uppgett att de övervägt röstning på de åtta riksdagspartierna inför valet 2022. Resultaten visar att alla partier finns med i avsevärt fler ”internkamper” än vad de sedan erhåller röster. Närmare hälften av väljarna, hela 47 procent, övervägde att rösta på Socialdemokraterna inför 2022 års val, klart fler än de 30 procent som till slut valde att rösta på partiet. Moderaterna är på en tydlig andraplats och fanns med bland de övervägda partierna hos fyra av tio väljare (39 procent), men det var bara omkring hälften av dem som till slut gjorde slag i saken och röstade på M. På motsvarande sätt fanns Sverigedemokraterna med som ett övervägt parti hos 30 procent av väljarna.

Övriga riksdagspartier fanns med i den utvalda gruppen av övervägda partier för mellan 14–20 procent av väljarna. Fjorton procent av väljarna övervägde att rösta på Miljöpartiet. För de andra småpartierna var andelen något högre, 17 procent övervägde Vänsterpartiet, 18 procent övervägde Liberalerna, 18 procent övervägde Centerpartiet. Kristdemokraterna övervägdes som röstningsalternativ av var femte väljare (20 procent).

Figur 24.1 Andel väljare som övervägde att rösta på olika partier inför valet 2022 (procent).

Källa: Valundersökningen 2022, etapp A.

Kommentar: Resultaten visar andel partiväljare 2022 som före valet övervägde att rösta på respektive parti. Skuggad stapel visar det slutgiltiga valresultatet 2022. Frågan lyder: "Inför årets val, vilket eller vilka partier överväger du att rösta på? Markera alla partier som du överväger att rösta på. Om du redan har röstat, markera vilka partier du övervägde att rösta på". Förutom de åtta riksdagspartierna användes "Annat parti", "Överväger att rösta blankt", "Överväger att inte rösta alls", "Vet inte" samt "Vill inte svara" som svarsalternativ. I vår operationalisering av vilka partier som ingår bland de övervägda partierna räknas det parti väljaren till slut röstade på in som ett övervägt parti även i de få fall då partiet inte nämnts som övervägt före valet. Resultaten är viktade mot det officiella valresultatet. Antal svarande i analysen är 3 354.

Jämförelsen med det slutgiltiga valresultatet visar att de båda vinnarpartierna Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna bäst lyckades realisera sitt opinionskapital genom att övertyga en stor andel av de övervägande väljarna att rösta på det egna partiet. Av de som övervägde röstning på Socialdemokraterna valde 65 procent att rösta på Socialdemokraterna. Motsvarande andel för de som övervägde SD var 68 procent. För övriga partier var andelarna klart lägre. Av de som övervägde röstning på Moderaterna var det bara hälften (49 procent) som faktiskt till slut gjorde så. Sämst gick det för Liberalerna och Kristdemokraterna. Endast 26 procent av de som övervägde röstning på Liberalerna före valet valde sedan att rösta på Liberalerna. Och endast 27 procent av de som övervägt att rösta på Kristdemokraterna skred till handling och lade en KD-valsedel i valkuvertet.

I olika väljargrupper övervägs olika partier på ett relativt förutsebart sätt. I huvudsak följer resultaten vad vi vet från tidigare studier av hur stark ställning partierna har bland väljarna som helhet (jfr Olsson, 2023). Den starka könspolariseringen gör sig påmind även när vi ser till övervägda partier (se tabell 24.1). Jämfört med manliga väljare var det en klart högre andel kvinnliga väljare som övervägde röstning på Vänsterpartiet (19 procent, +5 procentenheter), Miljöpartiet (17 procent, +6 pe), Socialdemokraterna (54 procent, +14 pe) och Centerpartiet (20 procent, +4 pe) än som övervägde röstning på Kristdemokraterna (18 procent, -3 pe), Moderaterna (35 procent, -8 pe) och Sverigedemokraterna (21 procent, -17 pe).

Tabell 24.1 Andel som överväger röstning på riksdagspartierna och övriga partier i olika väljargrupper, 2022 (procent).

	V	MP	S	C	L	KD	M	SD	Övr	antal	Snitt
Samtliga	16,5	13,9	36,9	17,8	17,5	19,6	38,7	30,0	3,1	3 354	2,1
Man	14	11	40	16	18	21	43	38	4	1 677	2,0
Kvinna	19	17	54	20	17	18	35	21	2	1 677	2,0
18-22 år	27	18	34	22	15	20	47	36	4	94	2,2
22-34 år	29	23	48	23	19	22	37	27	8	377	2,4
35-49 år	22	20	48	21	18	18	43	26	5	652	2,2
50-64 år	14	13	45	19	19	22	41	34	2	892	2,1
65-74 år	14	10	47	13	15	19	35	32	2	724	1,9
75+ år	8	8	50	14	17	18	35	27	1	615	1,8
Grundskola	9	4	48	10	6	14	30	43	1	378	1,6
Gymnasium/Eftergymnasial	15	8	42	15	14	20	42	39	3	1 074	2,0
Högskola/Universitet	20	21	51	23	24	21	40	19	4	1 570	2,2
Svensk bakgrund	16	14	46	18	18	20	40	31	3	3 021	2,0
Utländsk bakgrund	24	16	55	18	14	13	30	25	4	333	2,0
Tjänstemän	16	16	47	20	22	20	41	23	4	1 708	2,1
Arbetare	20	11	53	14	10	15	30	37	3	978	1,9
Företagare	9	11	30	16	19	26	53	40	2	258	2,1
Ren landsbygd	14	10	39	18	14	25	40	37	2	465	2,0
Mindre tätort	13	10	46	15	13	17	34	39	3	619	1,9
Stad eller större tätort	16	14	49	18	19	21	40	28	4	1 604	2,1
Stockholm, Göteborg, Malmö	24	23	51	20	21	15	37	20	3	579	2,1
Mycket intresserad	21	19	37	14	20	23	38	30	5	659	2,1
Ganska intresserad	17	14	48	19	18	20	41	28	3	1 779	2,1
Inte särskilt/allt intresserad	12	10	51	19	15	17	36	34	2	904	2,0
Låg politisk kunskap	18	13	52	17	11	16	33	33	3	931	1,9
Medel politisk kunskap	17	16	51	20	19	19	39	25	3	1 095	2,1
Hög politisk kunskap	15	14	41	16	21	23	43	32	3	1 276	2,1
Låg medieexponering	21	17	44	19	14	17	34	33	6	773	2,0
Medel medieexponering	16	14	49	17	17	21	37	30	3	681	2,0
Hög medieexponering	15	13	46	20	24	23	46	25	2	881	2,1
Övertygad partianhängare	20	11	48	6	5	13	23	32	3	400	1,6
Partianhängare	18	13	48	15	16	18	36	26	2	460	1,9
Endast partipreferens	17	16	47	19	19	21	42	30	2	1 669	2,1
Ingen partipreferens	14	12	47	24	24	21	43	32	7	680	2,2
Långt till vänster	63	37	73	10	1	1	2	5	4	593	2,0
Något till vänster	25	26	90	27	10	3	7	8	2	614	2,0
Varken t v eller t h	6	11	60	29	18	12	25	28	3	518	1,9
Något till höger	2	5	32	25	38	27	61	33	2	708	2,3
Långt till höger	0	1	5	4	17	43	76	61	5	666	2,1
Vänsterpartiet	100	33	49	5	0	0	3	4	4	224	2,0
Miljöpartiet	47	100	61	22	3	1	2	0	2	247	2,4
Socialdemokraterna	20	15	100	20	9	2	10	5	0	1 115	1,8
Centerpartiet	5	12	51	100	35	6	20	3	0	277	2,3
Liberalerna	2	6	26	27	100	19	53	7	2	196	2,4
Kristdemokraterna	3	2	13	6	20	100	60	23	4	197	2,3
Moderaterna	1	1	14	7	29	34	100	28	2	593	2,2
Sverigedemokraterna	2	2	9	1	5	27	45	100	2	476	1,9

Källa: Valundersökningen: Etapp A.

Kommentar: Resultaten visar andel partiväljare 2022 som före valet övervägde att rösta på respektive parti. Frågan lyder: "Inför årets val, vilket eller vilka partier överväger du att rösta på? Markera alla partier som du överväger att rösta på. Om du redan har röstat, markera vilka partier du övervägde att rösta på". I vår operationalisering av vilka partier som ingår bland de övervägda partierna räknas det parti väljaren till slut röstade på in som ett övervägt parti även i de få fall då partiet inte nämnts som övervägt före valet. Resultaten är viktade mot valresultatet. Snittet avser antalet övervägda partier.

När det gäller ålder var framför allt Vänsterpartiet men även i viss mån Miljöpartiet och Moderaterna oftare med i yngre väljares partiuppsättningar i samband med valet 2022. Bland förstagångsväljarna övervägde närmare hälften, 47 procent, att rösta på Moderaterna, klart högre än både Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna (36 respektive 34 procent).

Utbildningsnivå brukar främst ge utslag när det gäller röstning på Sverigedemokraterna. Analyserna av väljarnas övervägda partier ger inget annat svar. Bland lågutbildade med enbart grundskola var det 43 procent som övervägde att rösta på Sverigedemokraterna, medan motsvarande andel bland personer med högskoleutbildning var 19 procent. För Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Liberalerna och Moderaterna var sambandet omvänt: ju högre utbildning desto större andel som överväger röstning på de partierna.

När det gäller väljare med utrikes bakgrund finns det en något större benägenhet att plocka med vänsterpartier som Vänsterpartiet (24 procent, +8 pe) och Socialdemokraterna (55 procent, +9 pe) i sina partiuppsättningar. Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna har generellt sett ett lägre sympatikapital bland utrikes födda. Notera dock att även bland utrikes födda var det var fjärde väljare (25 procent) som övervägde att rösta på Sverigedemokraterna.

Klasstrukturen gör sig påmind även 2022 i en analys av väljares övervägda partier. Socialdemokraterna hade högst andel potentiella väljare i gruppen arbetare (53 procent) och Moderaterna hade högst andel potentiella väljare i gruppen företagare (också 53 procent). Sverigedemokraterna hade en klart högre andel väljare som övervägde röstning på partiet bland företagare och arbetare (40 respektive 37 procent) än i den stora gruppen tjänstemän (23 procent).

Mitten-vänsterpartierna hade fler väljare som övervägde röstning på dem bland storstadsbor än landsbygdabor. Det gäller även Socialdemokraterna och faktiskt även Centerpartiet – partier som normalt sett inte har sina starkaste fästen i städerna. Bland stadsbor övervägdes röstning på Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna i klart lägre omfattning än ute på landsbygden.

Så långt de demografiska mönstren. När det gäller intresse, exponering och kunskaper är det relativt små skillnader när det gäller vilka partier som övervägs. Några resultat sticker ut. Bland kunniga väljare är det dubbelt så vanligt förekommande att överväga röstning på Liberalerna (21 procent) än bland personer med låg politisk kunskap (11 procent).

Längst ut till höger i tabellen återfinns det genomsnittliga antalet partier som ingår i väljarnas partiuppsättningar. Det finns en viss variation i de undersökta väljargrupperna vad gäller antalet partier som övervägs. Genomsnittet för antalet partier är något högre bland de mest politiskt intresserade, kunniga och medie-exponerade, även om det handlar om små skillnader. Graden av partianhängarskap är den i särklass viktigaste förklaringsfaktorn för hur många partier som övervägs: väljare som saknar starka emotionella band till partier överväger i genomsnitt klart fler partier (2,2) än väljare som betraktar sig själva som övertygade anhängare av ett parti (1,6 partier), vilket knappast förvånar någon. Att antalet övervägda partier är något högre i regioner av det politiska landskapet där det också tenderar att finnas flest partier, något till höger om mitten (genomsnitt 2,3), är också ett fynd som bekräftar vad vi vet sedan tidigare.

Vänster-högerideologi slår igenom mycket starkt i analyserna av vilka partier som övervägs. Vänsterpartiet har som högst andel väljare som överväger röstning bland personer som själva identifierar sig långt till vänster (63 procent) och bland dessa väljare med hjärtat långt till vänster har även Miljöpartiet sin största väljarpotential (37 procent). Socialdemokraterna står starkast i gruppen något till vänster. Centerpartiet har störst andel potentiella väljare bland mittenidentifierade (29 procent). Liberalerna står starkast i gruppen något till höger (38 procent). De tre högerpartierna i svensk politik – Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna – får störst andel överväganden i gruppen som identifierar sig långt till höger (43, 76 respektive 61 procent).

Partiuppsättningarnas sammansättning

Väljare står inte och väger mellan partier som befinner sig ideologiskt långt ifrån varandra. Väljares partiuppsättningar formas i huvudsak av vänster-högerideologi och är dessutom relativt stabila över tid (Oskarson, Oscarsson & Boije, 2015). En analys av tvåpartikombinationer av partiuppsättningar 2022 bekräftar att det i huvudsak är grannpartier i partisystemet som väljare överväger att rösta på (se tabell 24.2). Av de väljare som övervägde röstning på Vänsterpartiet var det närmare hälften (47,4 procent) som också övervägde röstning på Miljöpartiet, för att ta ett exempel. Drygt sex av tio (60,7 procent) av de väljare som övervägde röstning på Socialdemokraterna övervägde samtidigt Miljöpartiet. En lika stor andel av de som övervägde röstning på Moderaterna hade också med Kristdemokraterna i sin partiuppsättning (59,9 procent). Svarsmönstren illustrerar på ett bra sätt att i valsammanhang konkurrerar närstående partier om samma väljare. Tilltänkta samarbetspartier som står ideologiskt nära är oftast lättast att vinna nya väljare från men det är samtidigt de partier som är lättast att förlora väljare till.

Givet de två potentiella regeringsunderlag som stod mot varandra i 2022 års val finns det anledning att uppmärksamma några asymmetrier i tabell 24.1 som vittnar om att det inte alltid var fråga om besvarad kärlek i form av att partier samsas i väljarnas partiuppsättningar. Bland de väljare som övervägde att rösta på Sverigedemokraterna var det bara 7,1 procent som också övervägde att rösta på Liberalerna. Och omvänt, bland de väljare som övervägde röstning på Vänsterpartiet var det bara 4,7 procent som också övervägde att rösta på Centerpartiet.

På det politiska mittfältet finns det fortfarande en del överlappande sympatier, vilket också våra analyser av önskeregeringar visar tidigare (se kapitel 17). Bland de som övervägde röstning på Centerpartiet var det vanligast att också överväga röstning på Liberalerna (27 procent). Och bland de som övervägde Liberalerna som röstningsalternativ var det vanligast förekommande att också överväga Centerpartiet (34,7 procent).

I tabell 24.3 har vi listat de tjugo vanligaste partiuppsättningarna inför valet 2022. Med den nionde kategorin med övriga partier medräknat handlar det om totalt 144 unika kombinationer av partier väljare överväger att rösta på. Den vanligaste förekommande partiuppsättningen är som vanligt att överväga ett enda parti, Socialdemokraterna. Närmare var sjunde väljare (14,2 procent) överväger inte att rösta på något annat parti än S. Andra vanliga enpartiuppsättningar är

Sverigedemokraterna (5,2 procent), Moderaterna (3,9 procent) och Vänsterpartiet (1,9 procent).

De vanligast förekommande tvåpartikombinationerna är Moderaterna-Sverigedemokraterna (5,6 procent), Vänsterpartiet-Socialdemokraterna (5,3 procent) och Socialdemokraterna-Centerpartiet (5,2 procent). Dessa kombinationer samlar vardera omkring var tjugonde väljare, totalt omkring 16 procent av väljarkåren. Dessa vanligt förekommande valmenyer ger inblick i vad det faktiska valet av parti egentligen handlade om – inte ett val mellan åtta riksdagspartier eller ett val mellan två regeringsunderlag utan ett val mellan två ideologiskt närstående partier. Tvåpartivalets förutsättningar ställer dessa väljares informationssökande och exponering för valbudskap och medievalrörelse i ett nytt ljus. Väljare som hade givit sig själva uppgiften att välja mellan S-C, V-S eller M-SD hade gissningsvis behov av detaljerad information om vad som skiljer just dessa partier åt. Det är inte självklart att moderna svenska valrörelser klarar av att tillfredsställa sådana behov.

Tabell 24.2 Kombinationer av övervägda partier. Andel som övervägt att rösta på olika partier inför valet 2022 (procent).

Av dem som övervägde att rösta påövervägdes även följande parti(er)								Samtliga
	V	MP	S	C	L	KD	M	SD	
Vänsterpartiet	–	47,4	20,3	4,7	1,5	2,5	0,7	1,9	16,5
Miljöpartiet	33,5	–	15,3	11,9	6,1	2,0	1,0	1,7	13,9
Socialdemokraterna	49,1	60,7	–	50,5	26,0	13,2	14,3	9,2	46,9
Centerpartiet	5,4	21,9	20,4	–	27,0	6,1	7,1	1,3	17,8
Liberalerna	0,5	2,8	8,8	34,7	–	19,8	29,0	4,6	17,5
Kristdemokraterna	0,0	1,2	1,9	6,1	19,4	–	33,9	27,1	19,6
Moderaterna	2,7	2,0	9,5	20,2	53,1	59,9	–	45,0	38,7
Sverigedemokraterna	4,5	0,0	5,3	2,9	7,1	23,4	28,5	–	30,0

Källa: Valundersökningen 2022, etapp A.

Kommentar: Frågan lyder: "Inför årets val, vilket eller vilka partier överväger du att rösta på? Markera alla partier som du överväger att rösta på. Om du redan har röstat, markera vilka partier du övervägde att rösta på". Förutom de åtta riksdagspartierna användes "Annat parti", "Överväger att rösta blankt", "Överväger att inte rösta alls", "Vet inte" samt "Vill inte svara" som svarsalternativ. I vår operationalisering av vilka partier som ingår bland de övervägda partierna räknas det parti väljaren till slut röstade på in som ett övervägt parti även i de få fall då partiet inte nämnts som övervägt före valet. Resultaten är viktade mot det officiella valresultatet. Antalet personer i analysen är 3 354.

Den vanligaste trepartikombinationen var KD-M-SD och samlade 4,0 procent av väljarna. För ungefär lika stor andel av väljarna stod valet mellan V-MP-S (3,6 procent). Även dessa överväganden inbegrep enbart partier inom samma potentiella regeringsunderlag. Lyfter vi blicken kan vi konstatera att på tjugoi-topplistan över väljarnas partiuppsättningar 2022 är det bara fyra som är blocköverskridande: S-M (2,7 procent), S-C-L (1,9 procent), S-SD (1,6 procent) och S-L (1,6 procent). De allra flesta väljare stod *inte* i valet och kvalet mellan team Andersson och team Kristersson. Räknar vi närmare på saken visar det sig att det var bara en av fem väljare som *samtidigt* övervägde röstning på ett mitten-vänsterparti och ett mitten-högerparti inför valet 2022: 21 procent.

Tabell 24.3 De 20 vanligaste partiuppsättningarna inför valet 2022 (procent).

#	Partiuppsättning	Andel	#	Partiuppsättning	Andel
#1	S	14,2	#11	L-M	3,2
#2	M-SD	5,6	#12	S-M	2,7
#3	V-S	5,3	#13	V-MP	2,6
#4	SD	5,2	#14	L-M-KD	2,2
#5	S-C	5,2	#15	S-C-L	1,9
#6	M-KD-SD	4,0	#16	V	1,9
#7	M	3,9	#17	S-C-MP	1,8
#8	S-MP	3,8	#18	S-SD	1,6
#9	M-KD	3,8	#19	S-L	1,6
#10	V-S-MP	3,6	#20	KD-SD	1,5

Källa: Valundersökningen 2022: Etapp A.

Kommentar: Se kommentaren till tabellerna 24.1–24.2. Antal svarande i analysen är 3 354.

Partiuppsättningsmodellens målsättning är att försöka förklara beslutsprocessens utfall: Varför väljer en väljare med flera övervägda partier att till slut rösta på ett av partierna i uppsättningen och inte de andra? Vilka faktorer faller det slutgiltiga avgörandet? Det brukar behövas relativt komplicerade förklaringsmodeller för att komma närmare svar på sådana frågor, och det brukar då oftast sluta i tämligen allmänna och generella svar som handlar om att korttidsfaktorer som partiledarsympatier, agendamatchning och strategiska överväganden tenderar att vara något viktigare än långtidsfaktorer som ideologi och social grupp tillhörighet bland väljare som överväger röstning på många partier jämfört med väljare som överväger få partier (Oscarsson & Oskarson, 2015).

I det här sammanhanget har vi inte utrymnet att göra något längre återbesök i litteraturen om partiuppsättningar. Vi nöjer oss med att ha beskrivit att en majoritet av de svenska väljarna även i samband med valet 2022 övervägde röstning på mer än ett parti under de sista veckorna av valrörelsen. För att komma vidare i varför-frågorna behöver vi i kommande kapitel fortsätta närkampen med väljarnas sakpolitiska överväganden i samband med valet. Vi fortsätter med en fördjupande studie av en allt viktigare källa till information om partiernas politik: partitesterna!

Inför 2022 års val övervägde väljarna röstning på i genomsnitt 2,1 partier.

47 procent av väljarna övervägde att rösta på Socialdemokraterna.

Var femte väljare hade blocköverskridande partiuppsättningar med både mitten-vänsterpartier och mitten-högerpartier.